

ODDVAR HELLERUD

EN BLOKKLEILIGHET PÅ LAMBERTSETER - 1951

Kan det være noen vits i å fortelle fremmede mennesker om sitt første hjem? Mitt umiddelbare svar var nei, men etter at jeg for ikke så lenge siden hørte en ung spirrevipp dosere om «dessertgenerasjonen» for 40-50 år siden, endret jeg oppfatning. Dagens unge er vitterlig ikke de første som her problemer når de skal etablere hus og hjem.

Vi giftet oss en dyster novemberdag i fredsåret 1945, fulle av optimisme og pågangsmot. Selv om vi kjente godt til de store problemer på datidens boligmarked, regnet vi i ungdommelig overmot med at det nok ville la seg gjøre å skaffe tak over hodet. Det skulle bli en tung vei å gå.

De første par årene fikk vi et innsmett i en gammel leilighet i en nedrivningsbolig på Drammensveien i Oslo. To rom inneholdt den, begge ytterst elendig vedlikeholdt. Et gammelt bad måtte gjøre tjeneste som et provisorisk kjøkken, de såkalte «ytre bekvemmeligheter» delte vi med to andre småbarnsfamilier. Selv hadde vi fått vårt første barn, en pike, og det ble snart klart at husværet på Drammensveien var for dårlig.

Daglig trålet jeg avisenes boligspalter, som i stor utstrekning var preget av fortvilte husløse mennesker som loves både gull og grønne skoger til den eller de som kunne skaffe et aldri så lite krypinn.

Medlemskapet i OBOS som jeg tegnet i denne tiden (og som jeg i parentes bemerket trofast her beholdt), var til liten nytte. Køene var lange som en vond dag, og mange, mange var enda dårligere stilt enn oss.

Private byggelag

I disse årene var det derfor ingen annen utvei enn å forsøke å komme inn i et privat byggelag. Men også her var vanskelighetsgraden nesten uoverstigelig. Riktignok fikk vi noen tilbud, men prisen var så avskrekkende at vi måtte melde pass. Et rekkehus i Bærum kostet f.eks. 25 000 kroner. Sett med dagens øyne høres det latterlig billig ut, men summen får andre dimensjoner når jeg forteller at min inntekt som eneforsørger i disse årene var rundt regnet 7000 kroner på årsbasis. Hverken min kone eller jeg hadde formue, og den eneste mulighet var derfor å ta opp lån. Men det var lettere sagt enn gjort, bl.a. fordi vi ikke kunne skaffe kausjonister som de strenge banksjefer godtok.

Endelig så det ut til å bli en lysning. En overrettssakfører som jeg kjent litt til fra før, averterte etter interessenter til et boligforetagende i Nordstrandsdistriktet til en etter forholdene rimelig pris, 4500 kroner. Her synes jeg å ane at dagens ungdomspolitikere hever øyenbrynene - 4500 kroner, en gave rett i fanget på dessertgenerasjonen. Men stopp et øyeblikk. Lønnen var fortsatt 7000 kroner, og en familieførøkelse var nær forestående.

Utsatt for boligsvindler

Likevel fant vi ut at vi skulle ta det store spranget og forsøke å låne pengene til innskudd. Og mirakel over alle mirakler: vi greidde det! Men hvor lenge var Adam i Paradis? Uker og måneder gikk uten at det ble noen byggestart, og til slutt kom den bitre sannhet for dagen. Mannen som hadde solgt tomten var en notorisk svindler som levde stort på å lokke penger fra folk. Overrettssakføreren kunne ingen ting gjøre, politiet tok hånd om mannen, men han eide ikke den berømmelige nålen i veggen. Til alt hell hadde juristen bare betalt ut en mindre sum, slik at 4000 kroner av det opprinnelige innskudd var i behold. Nye møter med aksjonærene, mye gråt og tenners gnissel.

Heldigvis hadde et par av oss gode forbindelser i politiske kretser, og det skulle vise seg å bli redningen. Kommunale tomter ble stilt til disposisjon på en eiendom Ekebergbanen eide i nærheten av det store utbyggingsområdet på Lambertseter. Valgmulighetene var heller små, for med tomten fulgte det såvel ferdige arkitekttegninger som entreprenør.

Endelig i egen leilighet

Men klok av tidligere skade aksepterte vi alt uten å mukke. Og så kunne arbeidet endelig ta til, tre år etter fredsslutningen. Fremdeles var det vanskelige tider på byggemarkedet. Vi måtte selv skaffe mye av materialene, fra belgisk murstein til sinkhvitt til malerne. Men etter et par år sto husene ferdig, riktignok ikke i form av tomannsboliger, men som tre trauste murblokker med 12 leiligheter i hver blokk.¹

Det var 36 lykkelige familier som kunne flytte inn i flunkende nye leiligheter en solblank maidag i 1951. Fire rom fikk vi til rådighet, nærmere nitti kvadratmeter i boflate, og det beste av alt, eget kjøkken, bad og wc. La gå at temmelig gissen furuplank måtte gjøre tjeneste som gulv, (noen få av leilighetene hadde linoleumsdekke på gulvene), at det ikke var mulig å skaffe kjøleskap, at det ikke var garasjer (det var heller ikke mange av oss som hadde bil), og at vi måtte vente både lenge og vel på fellesvaskeriet.

Plussiden var betydelig. Tilleggsinnskuddet begrenset seg til 500 kroner, husleien ble stipulert til 130 kroner for 4 roms-leilighetene og 120 for en trerommer, det var kort og rimelig transport ned til byen. Men det største av alt: Vi var herrer i vårt eget hus!

Sparsom innredning

Å snakke om innredning i dette tilfelle høres nesten litt stormannsaktig ut. Leiligheten i seg selv var kronen på verket, møblene spilt en underordnet rolle i hine harde tider. Men jeg drister meg likevel til å gjøre et forsøk. I det ene hjørnet av stuen sto et eiketres spisebord med seks stoler. Ellers ble rommet dominert av en stor sofa, et enkelt sofabord og to stoler, mens et par velfylte bokhyller, som alltid har fulgt oss, delte plass med kaminen. En vegg gikk med til to store vinduer og utgangsdør til en knøttliten veranda. Et monstrum av en gammel radio, som hadde vert i flittig bruk til avlytting av Londonnyhetene under krigen, måtte inntil videre fortsette å gjøre nytte for seg. I kjøkkenet hadde vi et lite spisebord og fire taburetter, i vårt soveværelse to senger, en kommode og et par stoler, og på de to barnerommene barneseng og diverse småbord og stoler, flere av dem hjemmesnekret.

Måltidene spiste vi alltid på kjøkkenet, bortsett fra søndagene og spesielle høytider som f.eks. jul, da det ble dekket i stuen. Når det kom gjester, var stuen den naturlige samlingsplass både for små og store. Barna brukte også i stor utstrekning dette rommet til lekeplass når de hadde besøk av jevnaldrende og de små barneværelsene ikke strakk til.

Gjester hadde vi mange av. Når slektninger fra landet kom på besøk, var det en selvfølge at de skulle overnatte hos oss. Barna måtte da flytte inn på vårt soverom, og gjestene kunne glede seg over egne rom. Til gjengjeld var vi alltid velkomne hvis vi ønsket å tilbringe feriene på landet.

Stor omgang

Vi hadde også en utstrakt omgang med flere av boboerne i de andre leilighetene i bygget. De fleste var jevnaldrende med oss, som oss hadde de små barn, og det falt naturlig å gå på besøk

---

¹ Østerliveien 54A, aksjeleilighet 4 rom.

til hverandre. At miljøet var godt, kan det ikke være tvil om. Et forhold som gjorde at vi ofte fikk besøk, var at vi til å begynne med var en av de få som disponerte telefon i leiligheten. Det var ingen selvfølge i denne tiden. En skulle ha en god porsjon hell og kunne hen vise til mange gode grunner for å få installert telefon i et nybyggerstrøk i de første etterkrigsårene. Hadde man først greidd å skaffe seg dette ettertraktede apparatet, falt det naturlig å la andre også få del i det.

Familielivet fulgte i store trekk det samme mønster i alle 36 hjem. Mannen var eneforsørger og hadde ansvar for å skaffe penger nok til hus og mat og dekning av alle andre utgifter. Ektefellen sørget på sin side for innkjøp, barnestell, matlaging og alt annet arbeid som hører med i et hjem. De fleste sydde f.eks. en stor del av barnas klær. Det kan ikke være tvil om at hustruens bidrag til familieøkonomien var minst like viktig som mannens, kanskje viktigere.

Bare unntaksvis deltok familiefaren i husarbeidet eller hjalp til med barnestell. Han hadde mer enn nok med å skaffe kontanter til dekning av de løpende utgifter. Ofte var det vanskelig å få endene til å møtes, og for å spe på inntekten var det svært vanlig at husbonden tok seg en ekstrajobb eller to. På den maten kunne det ofte bli lange arbeidsdager.

Nesten alle yrker var representert i de tre blokkene. Kontorfunksjonærene var nok i flertall, men ellers hadde vi leger, journalister, lærere, håndverkere og spesialarbeidere. Med hånden på hjertet kan jeg si at jeg aldri merket noen klasseforskjell.

Fritiden ble i stor utstrekning brukt til turer i skog og mark. Bortsett fra den enkle selskapelighet som ble dyrket familiene i mellom, var det minimalt med andre fritidssysler. En kinoforestilling i og ne, en teaterforestilling en sjelden gang, nesten aldri et restaurantbesøk eller et glass øl på et utested.

Den store utflyttingen

Etter hvert som økonomien ble bedre og mulighetene til å skaffe seg andre boliger større, begynte den store utflyttingen. Mange flyttet inn i mer moderne rekkehus på Vestkanten eller i Bærum, andre bygde sine egne villaer. Nye familier tok deres plass i "våre blokker", samholdet ble mindre tett. Selv flyttet var lille familie til Østre Bærum i begynnelsen av 1961. Pussig nok fikk vi flere av våre tidligere venner fra pionertiden på Lambertseter som nærmeste naboer.

Skjebnen ville det slik at vi skiftet husvære et par ganger etter at vi hadde solgt vår første bolig. Men selv om både inneplassen og ikke minst uteplassen ble større og bedre, gjorde ingen av de siste flyttingene så stort inntrykk på oss som den i 1951. Den vil aldri bli glemt.